

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)

w sprawie protestu K. D.

przeciwko wyborowi M. S. na posła do Parlamentu Europejskiego,

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 lipca 2024 r.,

wyraża opinię, że protest jest zasadny, ale stwierdzone uchybienia nie mają wpływu na wynik wyborów.

Tomasz Demendecki Adam Redzik Krzysztof Wiak

UZASADNIENIE

Pismem z 14 czerwca 2024 r. K. D. (dalej: „wnoszący protest”) wniósł „protest przeciwko wyborom do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. w okręgu nr [...]”. W uzasadnieniu pisma wnoszący protest doprecyzował, że dotyczy ono wyboru M. S. na posła do Parlamentu Europejskiego. Wskazał, że różnica w zakresie liczby uzyskanych głosów przez M. S. (49 553 głosy) i D. S. (49 504 głosy) wynosiła zaledwie 49 głosów. Tymczasem z

protokołu odwodowej komisji wyborczej Nr [...] w B. wynika, że wystąpiła różnica między liczbą kart wyjętych z urny a liczbą kart wydanych do głosowania. Liczba kart wydanych do głosowania była o 1 większa niż liczba kart wyjętych z urny.

Wnoszący protest wskazał, że wyniesienie karty do głosowania poza lokal wyborczy stanowi przestępstwo dotyczące głosowania, a ponadto stanowi naruszenie przepisów dotyczących głosowania – poprzez niedopilnowanie przez obwodową komisję wyborczą okoliczności wyniesienia poza lokal wyborczy karty do głosowania.

Wnoszący protest wskazał również, że uchybienie to wpłynęło na wynik wyborów, gdyż według okręgowej komisji wyborczej w K. różnica między łączną liczbą wydanych wyborcom kart do głosowania w lokalach wyborczych oraz w głosowaniu korespondencyjnym (1 339 326) a liczbą kart do głosowania wyjętych z urn (1 339 206) wynosiła 120 kart, a zatem dwukrotnie więcej niż liczba głosów, których brakowało do uzyskania mandatu kandydatowi D. S..

Wnoszący protest wniósł o stwierdzenie nieważności wyboru posła M. S. oraz powtórzenie głosowania w okręgu.

Stanowisko w sprawie przedstawili: Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej (pismo z 1 lipca 2024 r.) oraz Prokurator Generalny (pismo z 27 czerwca 2024 r.), wnosząc o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”), przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest wyborczy z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Na podstawie art. 241 § 3 k.wyb. w zw. z art. 336 k.wyb., osoba składająca protest przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego jest zobowiązana

do sformułowania zarzutów oraz przedstawienia lub wskazania dowodów, na których opiera swoje zarzuty. Treść zarzutów nie może być dowolna, lecz powinna spełniać kryteria wymienione w przepisie art. 82 § 1 k.wyb. Osoba wnosząca protest jest ponadto zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów.

2. W niniejszej sprawie wnoszący protest, w pierwszej kolejności, zarzucił popełnienie przestępstwa polegającego na wyniesieniu karty do głosowania poza lokal wyborczy. Nie przedstawił on jednak żadnych informacji ani okoliczności świadczących o tym, że do czynu takiego rzeczywiście doszło. Nie uprawdopodobnił nawet, że został popełniony zindywidualizowany czyn wypełniający znamiona przestępstwa. Zarzut ten opiera się jedynie na jego domysłach, ograniczających się do stwierdzenia, że różnica w zakresie ilości wydanych kart do głosowania i kart wyjętych z urny musi świadczyć o wyniesieniu jednej karty poza lokal wyborczy. W konsekwencji brak jest dowodów świadczących o tym, że doszło do popełnienia czynu odpowiadającego znamionom przestępstwa „wyniesienia karty do głosowania poza lokal wyborczy” (art. 497a k.wyb.).

3. Niezależnie od powyższego, przestępstwo, którego popełnienie zarzuca wnoszący protest, nie może stanowić podstawy wniesienia protestu przeciwko wyborom do Parlamentu Europejskiego. Jak wskazano powyżej, w zakresie dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, podstawą wniesienia protestu może być wyłącznie popełnienie przestępstwa stypizowanego w rozdziale XXXI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny. Tymczasem czyn, na który powołuje się wnoszący protest, stanowi przestępstwo na gruncie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (art. 497a k.wyb.). Biorąc pod uwagę to, że regulacje dotyczące przeprowadzania wyborów oraz stwierdzania ich ważności zalicza się do gałęzi prawa publicznego, a zawarte w nich typy przestępstw stanowią domenę prawa karnego, konieczne jest stosowanie tych przepisów w sposób zgodny z ich literalnym brzmieniem, z wyłączeniem wykładni rozszerzającej lub analogii. Skoro ustawodawca zdecydował, że podstawą wniesienia protestu wyborczego jest jedynie popełnienie przestępstwa określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, to nie może być nim przestępstwo określone w innym rozdziale tej ustawy, ani w żadnym innym akcie prawnym

(w tym w Kodeksie wyborczym). Nie wpływa to oczywiście na ewentualne wszczęcie postępowania przez odpowiednie organy, w sprawie zarzuconego przez wnoszącego protest przestępstwa z art. 497a k.wyb.

4. Odnosząc się do drugiego z postawionych zarzutów, przyznać należy rację wnoszącemu protest, że doszło do naruszenia przepisów w zakresie głosowania lub ustalania wyników głosowania. Zgodnie z protokołem głosowania Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w B. liczba kart wydanych do głosowania wynosiła 795, natomiast liczba kart wyjętych z urny – 794. Dokładna przyczyna wystąpienia takiej różnicy nie jest znana. Wnoszący protest nie przedstawił również żadnych okoliczności, które uprawdopodobniałyby powody wystąpienia takiego stanu. Można jedynie przypuszczać, że doszło do naruszenia polegającego np. na zniszczeniu karty przez wyborcę, wyniesieniu karty poza lokal wyborczy, zagubieniu jej po wyjęciu z urny lub błędnej weryfikacji ilości kart wydanych do głosowania albo wyjętych z urny. Niezależnie od możliwych przyczyn wystąpienia tej rozbieżności, obwodowa komisja wyborcza była zobowiązana do zachowania należytej staranności w zakresie czuwania nad przebiegiem głosowania lub ustalaniem jego wyników (art. 185 pkt 2 i 3 k.wyb.). Niedopełnienie tych obowiązków doprowadziło do nieprawidłowości w postaci wystąpienia rozbieżności w zakresie liczby kart wydanych do głosowania i wyjętych z urny.

5. Wnoszący protest nie wykazał, że powyższe naruszenie mogło mieć wpływ na wynik wyborów w okręgu nr [...]. Po pierwsze, różnica między liczbą kart wyjętych z urny a liczbą kart wydanych do głosowania sprowadzała się do jednego głosu. Różnica w ilości głosów oddanych na M. S. oraz na D. S. była znacznie większa i wynosiła 49 głosów. Po drugie, brak jest podstaw do przyjęcia domniemania, że karta do głosowania, która nie została umieszczona w urnie do głosowania, wpływałaby na wynik głosowania, bowiem faktycznie zawierała głos oddany na D. S., a nie na wybranego na posła do Parlamentu Europejskiego M. S. Zarówno przepisy Kodeksu wyborczego, jak i zasady logiki nie pozwalają na formułowanie hipotetycznych założeń, że gdyby wyborca, który otrzymał (brakującą w urnie) kartę do głosowania, zdecydował się oddać ważny głos, rzeczywiście zagłosowałby na konkretnego kandydata. Zasada tajności wyborów wyklucza natomiast przeprowadzenie jakiegokolwiek postępowania dowodowego

w zakresie weryfikacji treści oddanych głosów, przez osoby, które odebrały karty do głosowania.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie przepisu art. 242 § 2 k.wyb. w zw. z art. 336 k.wyb. wyraził opinię, że protest był zasadny, lecz nie miał on wpływu na wynik wyborów.

Tomasz Demendecki Adam Redzik Krzysztof Wiak

[SOP]

[ms]